

Uppsala Montessori

Arbetsplan

Detta dokument utgör Uppsala Montessoris arbetsplan. Den är direkt relaterad till 1998 ÅRS LÄROPLAN FÖR FÖRSKOLAN (Lpfö 98) men även till citat av Maria Montessori. Citaten är hämtade ur litteratur skriven av Montessori. När man läser citaten är det viktigt att komma ihåg att Montessori var verksam i en annan tid. Dock är andemeningen i citaten överförbara till dagens förskola och samhälle.

Den första delen handlar om **Förskolans värdegrund och uppdrag**. Den andra delen handlar om **Mål och riktlinjer**.

Förskolans värdegrund och uppdrag

Grundläggande värden

Läroplan Lpfö 98

Förskolan vilar på demokratins grund. Därför skall dess verksamhet utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom förskolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.

En viktig uppgift för verksamheten är att grundlägga och förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan skall hålla levande i arbetet med barnen.

Värdegrunden uttrycker det etiska förhållningssätt som skall präglade verksamheten. Omsorg om och hänsyn till andra människor, liksom rättvisa och jämställdhet samt egna och andras rättigheter skall lyftas fram och synliggöras i verksamheten. Barn tillägnar sig etiska värden och normer främst genom konkreta upplevelser. Vuxnas förhållningssätt påverkar barns förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle och därför är vuxna viktiga som förebilder.

Att hävda grundläggande värden kräver att värderingar tydliggörs i den dagliga verksamheten. Verksamheten skall bedrivas i demokratiska former och därigenom lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen för att de på sikt aktivt skall delta i samhällslivet.

Maria Montessori, citat ur litteratur

En konstruktiv fredsfostran får inte begränsas till undervisningen i skolorna. Det är en uppgift som kräver en kraftanstängning av hela mänskligheten. Den måste syfta till att omdana mänskligheten så att människan tillåts utveckla sitt innersta väsen, liksom att utveckla en mer medveten syn på mänsklighetens uppgift och på de nuvarande förhållandena i samhället. (1)

Uppsala Montessori

Vårt arbete ska baseras på respekt för varje barn som de unika personer de är. Vi visar respekt genom att lyssna och lita på varje enskilt barn, och genom att respektera deras frågor och åsikter.

Vi ska vara tydliga förebilder i vårt förhållningssätt och genom att visa barnet respekt är vi goda rollmodeller och då ger vi barnet möjlighet att tillägna sig etiska värden och normer.

Vi ska skapa en harmonisk och varm stämning, så att varje barn trivs. Vi ska uppmuntra varje barns initiativ och visa att vi tror på barnets förmåga.

Förståelse och medmänsklighet

Läroplan Lpfö 98

Förskolan skall ta till vara och utveckla barnens förmåga till ansvarskänsla och social handlingsberedskap, så att solidaritet och tolerans tidigt grundläggs.

Förskolan skall uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Verksamheten skall präglas av omsorg om individen och syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Barns behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra skall stödjas.

Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Det kollektiva intresset bör vara det som begränsar barnets frihet, och friheten bör ha formen av vad vi vanligen benämner gott uppförande. Vi måste därför sätta stopp för allt hos barnet som sårar och irriterar andra och för det som urartar till våldsamma uppfostrade handlingar. (2)

Uppsala Montessori

I det dagliga arbetet uppmuntras varje barn att visa hänsyn mot kamrater, tex genom att ställa tillbaka arbetsmaterial på sin plats och att materialet är färdigt att användas av ett annat barn. Vi uppmuntrar barn att inte störa en kamrat som arbetar med någont, och vid regelbundet återkommande tillfällen får barnen, i smågrupper, lära sig tex hur man hälsar, tackar, ber om ursäkt osv Dessa övningar sker ofta genom enkla rollspel.

I barnens social samspel ska vi vara observanta och lyhörda. Då kan vi, i konkreta situationer, vägleda barnen, så att deras förmåga till medkänsla och förståelse för andra utvecklas. Konflikter åtgärdas direkt genom samtal; enskilt, i grupp och vid behov med föräldrar.

Vi ska alltid vara öppna för, och lyssna till, varje barns tankar och funderingar om livet.

I vår förskola finns både en kulturell och en personlig mångfald bland barn och vuxna. Genom ett naturligt och tolerant förhållningssätt gentemot alla, främjar vi varje barns öppenhet och respekt för alla människor. Vårt kök ska servera mångkulturell mat.

Vi har, tillsammans med skolan, utarbetat en likabehandlingsplan i syfte att motverka all form av kränkande behandling.

Saklighet och allsidighet

Läroplan Lpfö 98

Förskolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Varje barn skall ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan skall på så vis grundläggas och växa. Alla föräldrar skall med samma förtroende kunna lämna sina barn till förskolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Alla som verkar i förskolan skall hävda de grundläggande värden som anges i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden. Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan skall motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar skall i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.

Förskolan skall, varhelst den anordnas, arbeta för att nå de mål som ställts upp för den pedagogiska verksamheten. Omsorg om det enskilda barnets välbefinnande, trygghet, utveckling och lärande skall prägla arbetet i förskolan. Hänsyn skall tas till barnens olika förutsättningar och behov. Detta innebär att verksamheten inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte skall fördelas lika.

Maria Montessori, citat ur litteratur

...är omgivningen det viktigaste; den måste underlätta utvecklingen genom att så mycket som möjligt undanröja hindren, och den måste ge barnets energi fritt spelrum genom att ge det utlopp för sin verksamhetslust. (3)

Uppsala Montessori

Att låta varje barn utvecklas till en självständig, ansvarstagande och initiativ rik person som tror på sig själv är ett av montessoripedagogikens främsta mål. Det gör vi bl a genom att låta barnet göra medvetna val i den dagliga verksamheten. Varje förmiddag har barnet frihet att välja aktivitet inom vissa ramar. Ramarna syftar till att minska risken för personliga misslyckanden. Utbudet av valmöjligheter stiger med barnets ålder och mognad. Friheten att kunna välja, och lyckas, stärker barnets tro på sig själv, vilket i sin tur leder till lyhördhet och tolerans mot medmänniskor.

Varje barn introduceras i varje arbetsmaterial i vår innemiljö. Det motverkar att barnen faller in i traditionella könsroller. Vår miljö ska inte innehålla traditionella pojk- och flickleksaker som dockor och bilar. Vi ska vara uppmärksamma på oss själv och på varandra och vara öppna för kritik om vi förhåller oss olika till barnen pga kön.

Varje barn har en individuellt utvecklad plan för sitt arbete och därmed sin utveckling under förskoletiden. Denna plan är ett dagligt arbetsmaterial för lärarna.

Varje morgon mellan kl 8 och 9 ska en person finnas i hallen för att ta emot barn och föräldrar. Målsättningen är att varje förälder med förtroende ska lämna sitt barn till oss.

Förskolans uppdrag

Läroplan Lpfö 98

Förskolan skall lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten skall vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan skall erbjuda barnen en god pedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen skall barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas.

Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra skall få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Alla barn skall få erfara den tillfredsställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att få uppleva sig vara en tillgång i gruppen.

De vuxna skall ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende. Barnens nyfikenhet, företagsamhet och intressen skall uppmuntras och deras vilja och lust att lära skall stimuleras.

Förskolan skall erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet. Den skall inspirera barnen att utforska omvärlden.

Förskolan skall lägga grunden till att barnen på sikt kan tillägna sig de kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver.

Förskolan skall vara en levande social och kulturell miljö som stimulerar barnen att ta initiativ och som utvecklar deras sociala och kommunikativa kompetens. Barnet skall också ha möjlighet att enskilt fördjupa sig i en fråga och söka svar och lösningar.

Leken är viktig för barns utveckling och lärande. Förskolan skall främja lärande, vilket förutsätter en aktiv diskussion i arbetslaget om innebörden i begreppen kunskap och lärande.

Lärandet skall baseras såväl på samspelet mellan vuxna och barn som på att barnen lär av varandra.

Barnen skall få stimulans och vägledning av vuxna för att genom egen aktivitet öka sin kompetens och utveckla nya kunskaper och insikter. Förskolan skall lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Förskolan skall medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.

Förskolan skall lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor.

Förskolan skall erbjuda barnen en i förhållande till deras ålder och vistelsetid väl avvägd dagsrytm och miljö.

Barnen skall kunna växla mellan olika aktiviteter under dagen.

Maria Montessori, citat ur litteratur

...är de fria barnen inte tvungna att sitta still på sina platser, tysta och beredda att lyssna till läraren eller titta på vad han gör. Faktum är att de kollektiva lektionerna är av ytterst sekundär betydelse och att de nästan helt avskaffats hos oss. (4)

Vi upptäckte att undervisning inte är något läraren gör; den är en naturlig process som utvecklas spontant inom människan. Resultatet uppnås inte genom att lyssna till ord, utan tack vare erfarenheter där barnet reagerar på sin omgivning. Lärarens uppgift är inte att tala, utan att ställa i ordning en ändamålsenlig miljö, som stimulerar barnen att ta till sig kunskaper och öva sig i olika färdigheter. (5)

Uppsala Montessori

Vår väl förberedda miljö och dess ordning tilltalar barnet och bidrar till dess utveckling. Materialet ska vara rent, vackert, komplett och locka till aktivitet. I förekommande fall ska det vara färgkodat och i sekvens. De olika materialområdena (praktiska-livet, sinnestränande, språk, matematik, vetenskap, konst, geografi mm) ska ge barnet möjlighet att utforska världen ur många olika aspekter.

I våra materialpärmar från montessoriläroplanerna finns handledningarna som styr arbetet med det pedagogiska materialet. Där finns också uppsatser som sammanfattar vår syn på barnet och vårt förhållningssätt. Det är varje montessorilärares skyldighet att hålla dessa kunskaper levande och se till att de genomsyrar vår verksamhet.

För barn som har behov av extra stöd ska vi utforma åtgärdsprogram som följs.

Vår miljö ska vara lugn och harmonisk. Det uppnår vi bl a genom att aktivt verka för en miljö med normal ljudnivå och för att ha kontinuitet i vardagen.

Allt i vår miljö ska underlätta för barnet att vara så självständig som möjligt, tex i måltidssituationer.

I vår dagliga verksamhet ska vi ofta prata om olika traditioner och kulturer, likheter och olikheter mellan livsstilar. Barnen ska få lära sig sånger på olika språk och de ska ges möjlighet att delge gruppen sina erfarenheter vad gäller tex olika kulturer.

Varje barn som har rätt till det, och önskemål om det, ska erbjudas modersmålsundervisning.

Vi ska lägga stor vikt vid att barnen tidigt lär sig ta ansvar för sin närmiljö, både inom- och utomhus, tex genom sopsortering, att vattna blommor och att sköta om uteleksaker, växter och rabatter.

Utevistelserna ska ge möjlighet till såväl lek som naturupplevelser. Det innebär att vi då och då lämnar vår egen gård för att bege oss till tex skogen.

4. The Montessori Method. sid 107-108

5. Barnsinnet sid 19

Mål och riktlinjer

Målen anger riktningen på förskolans arbete och därmed också den önskade kvalitetsutvecklingen i förskolan.

Riktlinjer för personalen i förskolan anger dels det ansvar som vilar på alla som arbetar i förskolan, dels det ansvar arbetslaget har för att arbetet inriktas mot målen i läroplanen.

NORMER OCH VÄRDEN

Läroplan Lpfö 98

Förskolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem.

Mål

Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar,
- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- *sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- *förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön, social eller etnisk bakgrund och
- *respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Riktlinjer

Alla som arbetar i förskolan skall

- * visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet och
- * stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra.

Arbetslaget skall

- * ansvara för att varje barn får sina behov respekterade och tillgo dosedda och får uppleva sitt eget värde,
- * ansvara för att förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar,
- * lyfta fram och problematisera etiska dilemman och livsfrågor,
- * göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlande,
- * ansvara för att det utvecklas normer för arbetet och samvaron i den egna barngruppen och
- * samarbeta med hemmen när det gäller barnens fostran och med föräldrarna diskutera regler och förhållningssätt i förskolan.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Det är min erfarenhet att om barnet eller den unga människan inte ges möjlighet att delta i verkligt socialt umgänge, så utvecklar de inte sinne för vare sig disciplin eller moral. (1)

Uppsala Montessori

Med hjälp av sitt absorberande sinne tar det lilla barnet till sig omgivningen och formas av den. Därför är det viktigt att vi är goda förebilder och att vi iordningställer en miljö som hjälper barnet att utveckla en positiv syn på sig själv och sin omgivning. Hur vi vuxna förhåller oss till barnen och till varandra är det som allra mest påverkar barnens utveckling vad gäller empati och förståelse för demokratiska värderingar.

Vi ska uppmuntra barn att inte störa en kamrat som arbetar med något, och vid regelbundet återkommande tillfällen får barnen, i smågrupper, lära sig tex hur man hälsar, tackar, ber om ursäkt osv. Dessa övningar sker ofta genom enkla rollspel.

I samlingar ska vi ofta samtala om människors olikheter och det positiva med dessa olikheter.

Vi ska hjälpa barn att lära sig lösa konflikter tex genom att prata istället för att använda våld.

Vi ska tidigt ge barnen frihet under eget ansvar, tex att själv få välja sin aktivitet eller att bestämma hur mycket mat hon ska ta. Friheten är alltid kopplad till barnets mognad och den individuella friheten begränsas alltid av gruppens välbefinnande.

Barnen ska vara delaktiga i den dagliga skötseln av vår gemensamma närmiljö, vilket leder till att de utvecklar sin ansvarskänsla.

Vi ska sträva efter att ha daglig kontakt med varje barns förälder, och på föräldramöten och utvecklingssamtal ska vi ge bra information om vår verksamhet och det egna barnet. Genom lyhördhet och flexibilitet ska vi etablera en god kontakt med varje förälder.

UTVECKLING OCH LÄRANDE

Läroplan Lpfö 98

Förskolans verksamhet skall präglas av en pedagogik, där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Den pedagogiska verksamheten skall genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön skall vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten skall främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.

Verksamheten skall bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten. Den skall utgå ifrån barnens erfarenheter, intressen behov och åsikter. Flödet av barnens tankar och idéer skall tas till vara för att skapa mångfald i lärandet.

Mål

Förskolan skall sträva efter att varje barn

- * utvecklar sin identitet och känner trygghet i den,
- * utvecklar sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära,
- * utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga,
- * känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer,
- * utvecklar sin förmåga att lyssna, berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar,
- * utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler, utvecklar sin motorik, koordinationsförmåga och kroppens uppfattning samt förståelse för vikten av att värna om sin hälsa och sitt välbefinnande,
- * tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld,
- * utvecklar ett rikt och nyanserat talsspråk och sin förmåga att kommunicera med andra och att uttrycka tankar,
- * utvecklar sitt ord- och begreppsförråd och sin förmåga att leka med ord, sitt intresse för skriftspråk och för förståelsen av symboler samt deras kommunikativa funktioner,
- * utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama,
- * utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika material och tekniker,
- * utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang,
- * utvecklar sin förståelse för grundläggande egenskaper i begreppen tal, mätning och form samt sin förmåga att orientera sig i tid och rum

Läroplan Lpfö 98 forts

* utvecklar förståelse för sin egen delaktighet i naturens kretslopp och för enkla naturvetenskapliga fenomen, liksom sitt kunnande om växter och djur och som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet samt sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Riktlinjer

Alla som arbetar i förskolan skall

* samarbeta för att erbjuda en god miljö för utveckling, lek och lärande och särskilt uppmärksamma och hjälpa de barn som av olika skäl behöver stöd i sin utveckling.

Arbetslaget skall

- * ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga,
- * upplever att det är roligt och meningsfullt att lära sig nya saker,
- * ställs inför nya utmaningar som stimulerar lusten att erövra nya färdigheter, erfarenheter och kunskaper,
- * får stöd och stimulans i sin sociala utveckling,
- * ges goda förutsättningar att bygga upp varaktiga relationer och känna sig trygga i gruppen,
- * får stöd och stimulans i sin språk- och kommunikationsutveckling
- * får stöd och stimulans i sin motoriska utveckling och erbjuds en god omsorg med en väl avvägd dagsrytm.
- * ta vara på barns vetgirighet, vilja och lust att lära samt stärka barns tillit till den egna förmågan,
- * ge stimulans och särskilt stöd till de barn som befinner sig i svårigheter av olika slag,
- * stimulera barns nyfikenhet och begynnande förståelse av skriftspråk och matematik,
- * ge barn möjlighet att förstå hur egna handlingar kan påverka miljön och
- * ge barn möjlighet att lära känna sin närmiljö och de funktioner som har betydelse för det dagliga livet samt få bekanta sig med det lokala kulturlivet

Maria Montessori, citat ur litteratur

Människan tillhör alltjämt naturen och särskilt som barn måste hon just ur naturen hämta den kraft som är nödvändig för kroppens och själens utveckling. (2)
.....tillhör denna nya pedagogik raden av nya vetenskaper. Den ”metod” som ligger bakom — nämligen experiment, observation, bevis, att upptäcka nya fenomen, upprepa och utnyttja dem—placeras den utan tvivel bland de experimentella vetenskaperna. (3)

Uppsala Montessori

Vår förberedda miljö för ”praktiska-livet” ska vara tilltalande och stimulerande. Den ska uppfylla de krav som montessoripedagogiken ställer, och därmed locka barnet till aktivitet och leda till koncentration, koordination och självständighet.

Det sinnestränande materialet ska presenteras för varje barn, enl våra handledningar. Det hjälper bl a barnet att få förståelse för abstrakta begrepp, utvecklar det estetiska sinnet, och ger barnet ett utökat ordförråd.

Förutom att erbjuda barnet det specifika montessorispråkmaterialet ska vi stimulera barnets språk i alla situationer genom att samtala mycket och lyssna tills barnet pratat färdigt och genom att använda ett korrekt språk. Vi ska läsa böcker, sjunga sånger och läsa ramsor för att låta barnet utveckla sitt språk.

Vårt matematikmaterial ska erbjudas varje barn vid rätt mognadsålder, vilket ger barnet en konkret förståelse av matematik.

Vi ska erbjuda barnet ett rikt utbud av material inom områdena geografi, konst, vetenskap och naturvetenskap.

Vi ska göra regelbundna observationer av varje barn så att vi kan erbjuda aktiviteter vid rätt tillfälle.

I alla situationer ska vi lyssna till och respektera barnets åsikter, i syfte att låta barnet utveckla sin egen identitet och bli en harmonisk person.

2. The Montessori Method. sid 153

3. Spontaneous Activity in Education. sid 73-74

BARNES INFLYTANDE

Läroplan Lpfö 98

I förskolan läggs grunden för att barnen skall förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de allt efter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.

Mål

Förskolan skall sträva efter att varje barn

- * utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation,
- * utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö och
- * utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande.

Riktlinjer

Alla som arbetar i förskolan skall

- * verka för att det enskilda barnet utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i förskolan och verka för att varje barns uppfattningar och åsikter respekteras.

Arbetslaget skall

- * ta till vara varje barns förmåga och vilja att ta ett allt större ansvar för sig själv och för samvaron i barngruppen,
- * se till att alla barn får möjlighet att efter ökande förmåga påverka verksamhetens innehåll och arbetssätt och delta i utvärderingen av verksamheten,
- * verka för att flickor och pojkar får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten och
- * förbereda barnen för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Allt annat — varje yttring som har ett meningsfullt syfte, vad det vara må, och i vilken form det än kommer till uttryck — måste inte bara tillåtas utan skall dessutom observeras av läraren.⁽⁴⁾

När barnet lämnas fritt att utöva sin verksamhet bör det i sin omgivning finna något som är tillrättalagt för att stå i direkt relation till barnets inre organisation, vilken utvecklar sig själv enligt naturlagarna.⁽⁵⁾

Uppsala Montessori

Redan på småbarnsavdelning ska barnet få träna sig i att ta egna beslut. Hon väljer själv aktivitet inom vissa ramar, hon får hålla upp mjölk och ta sin mat själv, klä sig själv och vara aktiv vid toalettbesök. I alla dessa situationer ska läraren uppmuntra barnet att aktivt fatta beslut och ge barnet tid att utföra detta.

Möjligheterna att välja ska utökas i takt med barnets ålder och det ska vara varje lärares uppdrag att aktivt stimulera varje barn att fatta egna beslut. Valmöjligheterna ska alltid vara relaterade till barnets mognad.

Varje barn väljer själv sin aktivitet inne i förskolan, så länge det är ett konstruktivt val som inte påverkar det själv eller andra barn negativt.

Om ett barn har svårt att göra val, ska lärarna finna metoder att hjälpa barnet att välja, tex genom att begränsa valmöjligheterna eller stimulera barnet på annat sätt.

Vi ska uppmuntra barnen att ta ansvar för sitt eget arbete, från att välja, ta fram, utföra och sedan återställa.

Vi ska lyssna aktivt till varje barns åsikter och ge barnet respons.

Barnen ska vara aktivt delaktiga i vardagliga sysslor som skötsel av växter och fiskar, dukning, bakning, damning osv.

I samlingar ska barnen göras delaktiga i förskolans verksamhet och så ofta som möjligt få vara med och fatta beslut.

4. The Montessori Method sid 87

5. Spontaneous Activity in Education sid 70

FÖRSKOLA OCH HEM

Läroplan Lpfö 98

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna skall ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Riktlinjer

Alla som arbetar i förskolan skall

* visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer.

Arbetslaget skall

- * ansvara för att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan, föra fortlöpande samtal med barnens föräldrar om barnets trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal,
- * ge föräldrarna möjligheter att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen,
- * beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten och se till att föräldrarna blir delaktiga i utvärderingen av verksamheten.

Maria Montessori, citat ur litteratur

(Varje mor skulle) ..minst en gång i veckan gå och konferera med ledarinnan Ledarinnan står alltid till mödrarnas förfogande...⁽⁶⁾
(Föräldrarna hade tillåtelse att) när som helst på dagen komma och titta på, beundra eller fundera över livet där. (skolan)⁽⁷⁾

Uppsala Montessori

På avd 1 och 2 ska varje barn och förälder tas emot av en lärare på morgonen. På avd 5 och 6 ska det alltid finnas en lärare i hallen mellan kl 8 och 9 för att ta emot barnen. Den förälder som vill ge någon information, ska ges den möjligheten.

Då barnet hämtas av förälder ska någon lärare finnas tillgänglig för att svara på frågor och berätta om något speciellt inträffat under dagen.

En gång per termin ska föräldramöte hållas då generell information om verksamheten på förskolan ges.

En gång per termin ska inbjudas till utvecklingssamtal. Föräldrar ska ges några olika tider att välja bland. Om en förälder inte anmäler intresse för samtal, ska kontakt tas med denne för att förklara vikten av ett samtal. Om förälder önskar tätare samtal ska detta erbjudas. Om lärare önskar tätare samtal ska föräldern informeras om orsaken till detta.

Varje förälder ska kunna ha inflytande över det egna barnets tillvaro på förskolan. Lärarna ska ta till sig föräldrars önskemål angående det egna barnet, och överväga om önskingarna går att uppfylla.

Föräldrarna ska inbjudas att besöka förskolan via anslagstavlan och på möten.

Föräldrar ska inbjudas till Luciafirande och sommarfest. Ev inbjuds de också till ”föräldrafika” eller liknande.

Då ett barn ska börja på förskolan ska vi, som inledning på inskolningen, erbjuda att läraren kommer hem till familjen. Syftet är att det första mötet sker i barnets trygga miljö och det är också ett utmärkt tillfälle att ge och få information. Under resten av inskolningen uppmuntrar vi föräldern att finnas kvar i förskolan så länge barnet verkar behöva detta. Dock ska föräldrar inte vara med inne i arbetsrummen.

Föräldrarna ska ta tillgång till vår arbetsplan och kvalitetsredovisning via vår hemsida och via kontoret.

6. The Montessori Method sid 61-62

7. The Montessori Method sid 61-62

SAMVERKAN MED FÖRSKOLEKLASSEN, SKOLAN OCH FRITIDSHEMMET

Läroplan Lpfö 98

Förskolan skall sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet skall utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

När barnets övergång till de nya verksamheterna närmar sig har förskolan den särskilda uppgiften att finna former för att avrunda och avsluta förskoleperioden. Vid övergången till nya verksamheter skall särskild uppmärksamhet ägnas de barn som behöver särskilt stöd.

Riktlinjer

Arbetslaget skall

- * utbyta kunskaper och erfarenheter med per sonalen i förskoleklass, skola och fritidshem och samverka med dem samt
- * tillsammans med personal i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet uppmärksamma varje barns behov av stöd och stimulans.

Maria Montessori, citat ur litteratur

Med vår metod kan vi inte längre skilja ”förskoleperioden” från ”skolperioden”. I det här fallet har vi inte ett program som styr barnets undervisning, utan det är barnet själv, medan det lever och utvecklas med hjälp av fysiskt och intellektuellt arbete, som markerar de olika kulturstadier som i stort sett motsvarar dess successiva åldrar. ⁽⁸⁾ Den frihet man ger barnet innebär inte ett frigörande från föräldrar och lärare, de är inte liktydiga med att stå utanför naturens, landets eller samhällets lagar. Det är istället fråga om en yttersta frihet för självutveckling och självförverkligande som är samhället till gagn. ⁽⁹⁾

Uppsala Montessori

Barnen flyttar över från avd 1 resp 2 till avd 5 resp 6 då de är mellan 2½ och 3 år. Platstillgång samt barnets mognad avgör när övergång ska ske. Avd 1 och 2 informerar föräldrarna om att övergång är aktuell och kommer överens om tidpunkt. Övergången sker utan att föräldrarna behöver vara aktivt deltagande, men de ska dagligen informeras om hur överkolningen går.

Övergång från avd 5 resp 6 till F:2-an sker någon gång under det året barnet fyller 6 år, dock senast vid skolstart i aug. I enstaka fall kan övergång ske tidigare eller senare. Barnets mognad ska vara avgörande för tidpunkt och övergången ska alltid bestämmas i samråd med förälder.

De föräldrar, vars barn ska börja i förskoleklassen, ska inbjudas till föräldramöte senast innan januari månadsutgång. På detta möte ska rektor och lärarrepresentanter från både förskoleklass och förskolan delta och ge information om övergången och verksamheten i skolan.

Montessorilärarna i förskolan och grundskolan ska sammanträda minst 4 ggr per termin för att diskutera gemensamma frågor, i syfte att skapa kontinuitet för barnen i våra verksamheter.

8. Discovery of the child. Sid 305.

9. What you should know about your child. sid 134